

ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ «ΠΑΙΔΙΚΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ» Η ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΩΡΙΜΑΝΣΗ

Άφιξη στο Κάιρο Τρίτη απόγευμα και όλα φαίνονται φυσιολογικά. Οι μυρωδιές, οι σκισμένες αφίσες στους τοίχους με της φωτογραφία του Μοχάμεντ Μόρσι, τα γκράφιτι με συνθήματα, το μόνιμο μποτιλιάρισμα. Η απόσταση αεροδρόμιο-κέντρο διήρκεσε περίπου όσο το ταξίδι Αθήνα-Κάιρο με το αεροπλάνο αλλά... «not big deal my friend. It's usual...», θα μου πει γελώντας Αιγύπτιος της παρέας.

Αποστολή: Κώστας Πλιάκος

Ενα γρήγορο πέρασμα από την πλατεία Ταχρίρ μου έδωσε μια αίσθηση παρακμής. Κάποια αντίσκηνα στημένα και λίγος κόσμος που περιφερόταν. Τίποτα δεν προμήνυε αυτό που έμελλε να ξεκινήσει δύο εβδομάδες αργότερα, στην επέτειο των δύο χρόνων από την εξέγερση που ανέτρεψε τον Μουμπάρακ. »

«Αλήθεια, πώς ήταν το Κάιρο τις ημέρες της εξέγερσης;» ρώτησα τους ανθρώπους με τους οποίους ταξιδεύαμε μαζί, Έλληνες και Αιγύπτιους.

«Το κέντρο του Καΐρου φλεγόταν, αλλά στην υπόλοιπη χώρα η ζωή κυλούσε σχεδόν στους καθημερινούς της ρυθμούς. Άλλωστε είναι τόσο μεγάλη η Αίγυπτος και τόσο μεγάλο το πολιτικό και οικονομικό διακύβευμα που είναι σχεδόν αδύνατο να γίνει μια ριζική αλλαγή. Ο μηχανισμός του Μουμπάρακ είναι ακόμη στη θέση του και ευτυχώς, γιατί διαφορετικά δεν θα λειτουργούσε τίποτα».

Η νέα κυβέρνηση των Αδελφών Μουσουλμάνων έχει μπροστά της πολύ δύσκολο έργο, αν καταφέρει να διατηρηθεί. Το κίνημα της πλατείας Ταχρίρ προβάλλεται προς τα έξω περισσότερο σαν ένα κίνημα για τον εκδημοκρατισμό της χώρας σε κοσμικά πρότυπα, αλλά οι πραγματικές αιτίες είναι το αδιέξοδο στο οποίο φαίνεται να έχει φτάσει η οικονομική πολιτική δεκαετιών.

Η Αίγυπτος είναι χώρα που είχε σταθερά οικονομική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Για να μην παρεξηγούμε όμως, ανάπτυξη δεν σημαίνει απαραίτητα και μείωση της φτώχειας, η οποία βρίσκεται στο 25,2% του συνολικού πληθυσμού, με αυξητικές μάλιστα τάσεις.

Η ανάπτυξη και οι ξένες επενδύσεις βασίστηκαν στη φθηνία. Με άλλα λόγια, στο φθινό εργατικό δυναμικό και στο ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς που επικρατεί και που στήριξε με κάθε τρόπο το προηγούμενο καθεστώς του Μουμπάρακ. Αυτός είναι μάλλον και ο λόγος που οι περισσότεροι Αιγύπτιοι προερχόμενοι από την ανώτερη τάξη με τους οποίους μιλήσαμε εξακολουθούν να θεωρούν ιδανική τη διακυβέρνηση Μουμπάρακ και τη Μουσουλμανική Αδελφότητα άσχετη με τα οικονομικά έως επικίνδυνη. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο δεν βλέπουν να μακροημερεύει.

Επιχειρηματικός παράδεισος

Η Αίγυπτος είναι όντως ιδανικός τόπος για επιχειρηματίες. Το μεροκάματο του εργάτη είναι μόλις τρία ευρώ και η παροικονομία ένας αποτελεσματικός τρόπος για να συμπληρώνεται το οικογενειακό

εισόδημα. Η χώρα διαθέτει τρεις αφορολόγητες εμπορικές ζώνες, στο Κάιρο, την Αλεξάνδρεια και το Σουέζ. Μεσαίες ξένες επιχειρήσεις με εταιρικό κεφάλαιο άνω των 300.000 δολαρίων μπορούν να ενταχθούν στον επενδυτικό νόμο και να είναι αφορολόγητες, είτε αγοράζουν είτε πωλούν, ενώ ο φορολογικός συντελεστής για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις είναι στο 16%.

Ο Μοχάμεντ, επιχειρηματίας και διαχειριστής μερικών από τα μεγαλύτερα εμπορικά κέντρα (Mall), μας έλεγε ότι πριν από μερικές εβδομάδες έγινε στο Κάιρο ένα επιχειρηματικό φόρουμ και είχε έρθει ο ιταλός υπουργός Εξωτερικών, ο οποίος στην ομιλία του καλούσε αιγύπτιους επιχειρηματίες να επενδύσουν στην Ιταλία.

«Με δυσκολία κρατιόμασταν να μην γελάσουμε», λέει ο Μοχάμεντ. «Θα πρέπει να είσαι τρελός για να προτιμήσεις την Ιταλία, με αυτή τη φορολογία, από την Αίγυπτο. Και αυτό δεν ισχύει μόνο για την Ιταλία αλλά για όλη την Ευρώπη». «Με μια πρώτη παρατήρηση θα έλεγα ότι, αυτή τη στιγμή τουλάχιστον και παρά τα οικονομικά προβλήματα, είναι ευκολότερο να επιβιώσεις στην Αίγυπτο παρά στην Ελλάδα», παρατήρησα.

«Σωστά. Εδώ σπάνια θα δεις απελπισμένο να αυτοκτονεί, ή να μην έχει να φάει, ή να μην έχει να πληρώσει το δάνειο του σπιτιού του, γιατί απλώς δεν υπάρχουν δάνεια. Είναι ευκολότερο να βρεις

δουλειά, γιατί δεν υπάρχουν περιορισμοί τύπου ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, εφορία κτλ. κτλ.».

«Αυτό σημαίνει όμως ότι δεν υπάρχει και καμία προστασία του εργαζόμενου, που παραμένει καθηλωμένος στον μισθό των 200 ευρώ τον μήνα στην καλύτερη περίπτωση», σχολίασα.

«Ναι, από την άλλη όμως έχεις πραγματική οικονομία βασισμένη στις πραγματικές ανάγκες και στην παραγωγικότητα, χωρίς δάνεια και φούσκες. Επιπλέον, το φορολογικό καθεστώς είναι πολύ χαλαρό. Οι μισθωτοί στη φορολογική τους δήλωση δηλώνουν πάνω κάτω ό,τι θέλουν. Και από τη στιγμή που το 80% των εσόδων του κράτους προέρχεται από τη Διώρυγα, τις μεγάλες επιχειρήσεις και τον τουρισμό, κανείς δεν ασχολείται με το αν η δήλωση του μισθωτού ή του επαγγελματία είναι ακριβής. Περίεργο και ανορθόδοξο για τα ευρωπαϊκά πρότυπα, εδώ όμως έτσι λειτουργεί το σύστημα», θα μου πει γνωστός δικηγόρος στην Αλεξάνδρεια.

Ο περίπατος πρωί Παρασκευής στην Αλεξάνδρεια πριν από μερικές εβδομάδες έκρυβε μια έκπληξη όχι και τόσο ευχάριστη. Βαδίζοντας στη συνοικία κοντά στο παλιό Πατριαρχείο ακούγαμε από τα μεγάφωνα το κήρυγμα του ιμάμη –καθώς η Παρασκευή για τους μουσουλμάνους είναι όπως η δική μας Κυριακή– και κάποιοι από την παρέα μου που καταλαβαίνει αραβικά μου είπε γεμάτος προβληματισμό: «Έχει πει τρεις

“

Οι γενικές διακηρύξεις της αντιπολίτευσης περί περισσότερης δημοκρατίας, ιδεολογήματα με τα οποία επενδύθηκε η τελευταία «μίνι εξέγερση», κρύβουν το οικονομικό πρόβλημα της χώρας

φορές μέχρι στιγμή για τους Έλληνες που σκοτώνουν τα παιδιά μας στην Ελλάδα»... Την προηγούμενη ημέρα είχε γίνει μία ακόμη επίθεση σε αιγύπτιο μετανάστη στην Αθήνα. Οι Αιγύπτιοι δεν είναι ξενόφοβος λαός. Έμαθε να ζει με τους ξένους δείχνοντας ανοχή στη δυτική κουλτούρα και αυτό είναι ίσως το κλειδί για το ότι η χώρα κατάφερε να έχει ανάπτυξη και ξένες επενδύσεις.

Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο που προκαλεί εντύπωση είναι ο κατασκευαστικός οργανισμός που επικρατεί. Αν κάποιος επιχειρήσει να δει με το Google Earth την Αίγυπτο από ψηλά, θα διαπιστώσει την κατασκευαστική έκρηξη. Η παραλιακή ζώνη από την Αλεξάνδρεια μέχρι και πέρα από το Ελ Αλαμίν, μια απόσταση περίπου 80 χιλιομέτρων, η παραλιακή ζώνη στην Ερυθρά Θάλασσα, γύρω από τα αστικά κέντρα, ακόμη και η έρμος οικοδομούνται με τρελούς ρυθμούς. Compounds με τρεις, πέντε, επτά χιλιάδες σπίτια χτίζονται συνεχώς, κάτι που με την πρώτη ματιά, για εμάς τους Ευρωπαίους που έχουμε κακή εμπειρία, δίνει την αίσθηση της φούσκας.

Όμως μόνο φούσκα δεν είναι. Κι αυτό γιατί τα σπίτια εξυπηρετούν πραγματικές ανάγκες ενός πληθυσμού που αυξάνεται ραγδαία. Επιπλέον, οι αγορές εκεί γίνονται με μετρητά. Δεν υπάρχουν στεγαστικά δάνεια. Άρα, πραγματική οικονομία. Το 80% των σπιτιών ενός compound έχει ήδη πουληθεί πριν καν ολοκληρωθεί.

Η Αίγυπτος βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε μια φάση πολιτικού μετασχηματισμού και η κυβέρνηση του Μόρσι δέχεται πιέσεις για μια πιο φιλολαϊκή πολιτική, από τη μια πλευρά, και για τη διατήρηση του ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, από την άλλη.

Το ζήτημα είναι ότι η διατήρηση της ανάπτυξης και της χαμηλής ανεργίας (οι προβλέψεις κάνουν λόγο για 5% φέτος, η Παγκόσμια Τράπεζα το κατεβάζει σχεδόν το 2,8%) στηρίχθηκε σε αυτό το «εμπνεύσεως Μουμπάρακ» καθεστώς, που άγγιξε τα όριά του και φάνηκαν οι αδυναμίες του μόλις ανατράπηκε λίγο η ισορροπία στο εμπορικό ισοζύγιο.

Οι γενικές διακηρύξεις της αντιπολίτευσης περί περισσότερης δημοκρατίας και διαφύλαξης του κοσμικού κράτους, ιδεολογήματα με τα οποία επενδύθηκε η τελευταία «μίνι εξέγερση», κρύβουν στην ουσία το οικονομικό πρόβλημα της χώρας. Ο τουρισμός έχει υποστεί μεγάλη κάμψη και έχουν χαθεί όχι μόνο θέσεις εργασίας αλλά και πολύτιμο συνάλλαγμα είτε με την μορφή εσόδων είτε με την υποτίμηση της αιγυπτιακής λίρας. Έτσι τα εισαγόμενα προϊόντα και η εξυπηρέτηση του χρέους έχουν γίνει ακριβότερα, γεγονός που πυροδοτεί τον πληθωρισμό και προκαλεί πιέσεις για αυξήσεις στους μισθούς, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για ένα φαύλο κύκλο πληθωρισμού που φοβούνται οι ντόπιοι και ξένοι επιχειρηματίες.

Από τον Ιανουάριο του 2011 η κυβέρνηση έχει ξοδέψει το 60% των συναλλαγματικών της αποθεμάτων σε δολάρια για να αναχρηματοδοτήσει το εξωτερικό χρέος και για να στηρίξει την ισοτιμία της αιγυπτιακής λίρας, η οποία έχει υποχωρήσει σε επίπεδα ρεκόρ σε σχέση με το δολάριο. Η νέα κυβέρνηση προσπαθεί να πείσει τους ξένους επιχειρηματίες ότι η χώρα είναι και θα είναι επενδυτικός παράδεισος, και σε αυτό το πλαίσιο ήταν και η πρόσφατη επίσκεψη του αιγυπτίου προέδρου στη Γερμανία, τρίτο μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της χώρας. Η κατάσταση όμως δεν είναι εύκολη, καθώς η κυβέρνηση των Αδελφών Μουσουλμάνων βρίσκεται ανάμεσα σε συμπληγάδες. Από τη μια η λαϊκή οργή και το αίτημα για δουλειές και καλύτερους μισθούς, και από την άλλη τα ταμεία του κράτους που αδειάζουν με γρήγορους ρυθμούς. Το ΔΝΤ έχει ήδη κάνει την εμφάνισή του ως δανειστής έσχατης ανάγκης, προσφέροντας 4,8 δις δολάρια, αλλά η κυβέρνηση προσπαθεί να το αποφύγει, γιατί από τη μια θα δέσει περισσότερο τη χώρα στο αμερικανικό άρμα και από την άλλη μια συμφωνία θα την υποχρεώσει να κάνει βαθιές περικοπές στις δημόσιες δαπάνες και το κοινωνικό κράτος –όπως άλλωστε γίνεται όπου πηγαίνει το ΔΝΤ–, προκαλώντας ακόμη μεγαλύτερες αντιδράσεις στη λαϊκή βάση.

Οι Αιγύπτιοι ωστόσο αισιοδοξούν για την οικονομία και θεωρούν ότι οι περιοδικές κοινωνικές εξάρσεις είναι απλώς οι παιδικές ασθένειες της διαδικασίας της πολιτικής ωρίμανσης, που μόλις ξεκίνησε. **HD**